

Deddf Amaethyddiaeth (Cymru) 2023

2023 dsc 4

RHAN 1

RHEOLI TIR YN GYNALIADWY

Yr amcanion

1 Yr amcanion rheoli tir yn gynaliadwy

- (1) Mae'r amcanion rheoli tir yn gynaliadwy fel a ganlyn.
- (2) Yr amcan cyntaf yw cynhyrchu bwyd a nwyddau eraill mewn modd cynaliadwy, ac wrth wneud hynny—
 - (a) diwallu anghenion y presennol heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain, a
 - (b) cyfrannu at gyflawni'r nodau llesiant yn adran 4 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (dccc 2).
- (3) Yr ail amcan yw lliniaru ac addasu i newid yn yr hinsawdd, ac wrth wneud hynny—
 - (a) diwallu anghenion y presennol heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain, a
 - (b) cyfrannu at gyflawni'r nodau llesiant yn adran 4 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.
- (4) Y trydydd amcan yw cynnal a gwella gwytnwch ecosystemau a'r manteision maent yn eu darparu, ac wrth wneud hynny—
 - (a) diwallu anghenion y presennol heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain, a
 - (b) cyfrannu at gyflawni'r nodau llesiant yn adran 4 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.
- (5) Y pedwerydd amcan yw cadw a gwella cefn gwlad ac adnoddau diwylliannol a hyrwyddo mynediad y cyhoedd iddynt a'u hymgysylltiad â hwy, a chynnal y Gymraeg a hyrwyddo a hwyluso ei defnydd, ac wrth wneud hynny—

Newidiadau i ddeddfwriaeth: Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf Amaethyddiaeth (Cymru) 2023, RHAN 1. (See end of Document for details)

- (a) diwallu anghenion y presennol heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain, a
 - (b) cyfrannu at gyflawni'r nodau llesiant yn adran 4 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.
- (6) At ddibenion yr amcan cyntaf, mae'r ffactorau sy'n berthnasol i ba un a yw bwyd a nwyddau eraill yn cael eu cynhyrchu mewn modd cynaliadwy yn cynnwys gwytnwch busnesau amaethyddol o fewn y cymunedau y maent yn gweithredu ynddynt a'u cyfraniad i'r economi leol, ymysg pethau eraill.
- (7) At ddibenion y trydydd amcan, mae'r ffactorau sy'n berthnasol i wytnwch ecosystemau yn cynnwys, ymysg pethau eraill—
- (a) amrywiaeth rhwng ecosystemau ac oddi mewn iddynt;
 - (b) y cysylltiadau rhwng ecosystemau ac oddi mewn iddynt;
 - (c) graddfa ecosystemau;
 - (d) cyflwr ecosystemau (gan gynnwys eu strwythur a'u gweithrediad);
 - (e) gallu ecosystemau i addasu.
- (8) At ddibenion y pedwerydd amcan, mae "adnoddau diwylliannol" yn cynnwys treftadaeth ddiwylliannol a'r amgylchedd hanesyddol, ymysg pethau eraill.

Gwybodaeth Cychwyn

II A. 1 mewn grym ar 17.10.2023, gweler [a. 56\(2\)\(a\)](#)

Y ddyletswydd

2 Dyletswydd Gweinidogion Cymru mewn perthynas â'r amcanion

- (1) Rhaid i Weinidogion Cymru arfer pob swyddogaeth y cyfeirir ati yn yr adran hon yn y modd y maent yn ystyried sy'n cyfrannu orau at gyflawni'r amcanion rheoli tir yn gynaliadwy, i'r graddau y bo hynny'n gyson ag arfer y swyddogaeth honno'n briodol (ond gweler adran 3).
- (2) Y swyddogaethau y cyfeirir atynt yw—
 - (a) swyddogaethau o dan y Ddeddf hon;
 - (b) swyddogaethau o dan unrhyw ddeddfiad arall sy'n ei gwneud yn ofynnol neu'n caniatáu i Weinidogion Cymru ddarparu cymorth ar gyfer—
 - (i) amaethyddiaeth (gweler adran 51), neu weithgareddau eraill a gynhelir ar dir a ddefnyddir ar gyfer amaethyddiaeth, neu
 - (ii) gweithgareddau ategol (gweler adran 52);
 - (c) swyddogaethau o dan unrhyw ddeddfiad arall sy'n ei gwneud yn ofynnol neu'n caniatáu i Weinidogion Cymru reoleiddio—
 - (i) amaethyddiaeth, neu weithgareddau eraill a gynhelir ar dir a ddefnyddir ar gyfer amaethyddiaeth, neu
 - (ii) gweithgareddau ategol.
- (3) Nid yw is-adran (1) ond yn gymwys i'r swyddogaethau y cyfeirir atynt yn is-adrannau (2)(b) a (2)(c) i'r graddau y caiff y swyddogaethau hynny eu harfer i ddarparu cymorth ar gyfer neu i reoleiddio—

Newidiadau i ddeddfwriaeth: Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf Amaethyddiaeth (Cymru) 2023, RHAN 1. (See end of Document for details)

- (a) amaethyddiaeth, neu weithgareddau eraill a gynhelir ar dir a ddefnyddir ar gyfer amaethyddiaeth, neu
- (b) gweithgareddau ategol.

Gwybodaeth Cychwyn

I2 A. 2 mewn grym ar 17.10.2023, gweler [a. 56\(2\)\(a\)](#)

3 Eithriadau i'r ddyletswydd yn adran 2

Nid yw'r ddyletswydd yn adran 2 yn gymwys i'r swyddogaethau a ganlyn—

- (a) y swyddogaeth o dan adran 16 (pŵer i addasu deddfwriaeth sy'n llywodraethu cynllun y taliad sylfaenol);
- (b) y swyddogaeth o dan adran 17 (pŵer i addasu deddfwriaeth sy'n ymwneud â'r polisi amaethyddol cyffredin), i'r graddau y mae'r swyddogaeth yn cael ei harfer mewn modd sy'n cael effaith ar gynllun y taliad sylfaenol;
- (c) y swyddogaeth o dan adran 49 (pŵer i wneud darpariaeth ganlyniadol, drosiannol etc.), i'r graddau y mae'n cael ei harfer at ddibenion unrhyw ddarpariaeth a wneir o dan adran 16 (pŵer i addasu deddfwriaeth sy'n llywodraethu cynllun y taliad sylfaenol), o ganlyniad i unrhyw ddarpariaeth o'r fath, neu ar gyfer rhoi effaith lawn i unrhyw ddarpariaeth o'r fath;
- (d) y swyddogaeth o dan adran 49 (pŵer i wneud darpariaeth ganlyniadol, drosiannol etc.), i'r graddau—
 - (i) y mae'r swyddogaeth honno'n cael ei harfer at ddibenion unrhyw ddarpariaeth a wneir o dan adran 17 (pŵer i addasu deddfwriaeth sy'n ymwneud â'r polisi amaethyddol cyffredin), o ganlyniad i unrhyw ddarpariaeth o'r fath, neu ar gyfer rhoi effaith lawn i unrhyw ddarpariaeth o'r fath, a
 - (ii) y mae'r swyddogaeth honno'n cael ei harfer mewn modd sy'n cael effaith ar y cynllun taliad sylfaenol;
- (e) swyddogaeth o dan ddeddfwriaeth sy'n llywodraethu cynllun y taliad sylfaenol (o fewn yr ystyr a roddir gan adran 16);
- (f) swyddogaeth o dan ddeddfwriaeth sy'n llywodraethu ariannu, rheoli a monitro'r polisi amaethyddol cyffredin (o fewn yr ystyr a roddir gan adran 17), i'r graddau y mae'r swyddogaeth yn cael ei harfer mewn modd sy'n cael effaith ar y cynllun taliad sylfaenol.

Gwybodaeth Cychwyn

I3 A. 3 mewn grym ar 17.10.2023, gweler [a. 56\(2\)\(a\)](#)

Monitro ac adrodd

4 Dangosyddion a thargedau rheoli tir yn gynaliadwy

- (1) Rhaid i Weinidogion Cymru lunio datganiad sy'n nodi—

Newidiadau i ddeddfwriaeth: Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf Amaethyddiaeth (Cymru) 2023, RHAN 1. (See end of Document for details)

- (a) dangosyddion sydd i'w cymhwysu er mwyn mesur cynnydd tuag at gyflawni'r amcanion rheoli tir yn gynaliadwy drwy arfer y swyddogaethau y mae'r ddyletswydd yn adran 2 yn gymwys iddynt, a
 - (b) targedau mewn perthynas â'r dangosyddion hynny.
- (2) Rhaid i'r datganiad gynnwys—
- (a) o leiaf un dangosydd neilltuol ar gyfer pob amcan rheoli tir yn gynaliadwy, a
 - (b) o leiaf un targed neilltuol sy'n ymwneud ag o leiaf un dangosydd neilltuol ar gyfer pob amcan rheoli tir yn gynaliadwy.
- (3) Yn ogystal â hynny, caiff y datganiad nodi dangosyddion pellach a thargedau pellach.
- (4) Caiff dangosydd pellach a nodir o dan is-adran (3) fod ar gyfer un amcan rheoli tir yn gynaliadwy neu ar gyfer mwy nag un.
- (5) Caiff targed pellach a nodir o dan is-adran (3) ymwneud ag un dangosydd (pa un a yw'n ddangosydd a nodir o dan is-adran (2) neu'n ddangosydd pellach a nodir o dan is-adran (3)) neu â mwy nag un.
- (6) Caiff dangosydd neu darged ymwneud â Chymru neu unrhyw ran o Gymru.
- (7) Caniateir gosod targed drwy gyfeirio at unrhyw gyfnod y mae Gweinidogion Cymru yn ystyried ei fod yn briodol.
- (8) Rhaid i Weinidogion Cymru, yn ddim hwyrach na 31 Rhagfyr 2025—
- (a) cyhoeddi'r datganiad, a
 - (b) ei osod gerbron Senedd Cymru.
- (9) Caiff Gweinidogion Cymru adolygu a diwygio'r datganiad ar unrhyw adeg.
- (10) Mae is-adrannau (2) i (8) yn gymwys mewn perthynas â datganiad diwygiedig fel y maent yn gymwys i'r datganiad gwreiddiol.
- (11) Pan fo Gweinidogion Cymru yn diwygio'r datganiad, rhaid iddynt, cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol—
- (a) cyhoeddi'r datganiad diwygiedig, a
 - (b) ei osod gerbron Senedd Cymru.

Gwybodaeth Cychwyn

I4 A. 4 mewn grym ar 17.10.2023, gweler [a. 56\(2\)\(a\)](#)

5 Camau i'w cymryd wrth lunio neu ddiwygio dangosyddion a thargedau

- (1) Wrth lunio neu ddiwygio datganiad o dan adran 4, rhaid i Weinidogion Cymru gymryd y camau a nodir yn is-adrannau (2) a (3).
- (2) Rhaid i Weinidogion Cymru roi sylw i—
 - (a) unrhyw ddangosyddion cenedlaethol (fel y'u diwygir o dro i dro) a gyhoeddir o dan adran 10 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (dccc 2) y maent yn ystyried eu bod yn berthnasol,
 - (b) yr adroddiad diweddaraf ar gyflwr adnoddau naturiol a gyhoeddir o dan adran 8 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 (dccc 3), i'r graddau y

Newidiadau i ddeddfwriaeth: Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf Amaethyddiaeth (Cymru) 2023, RHAN 1. (See end of Document for details)

mae'n ymwneud ag amaethyddiaeth, gweithgareddau eraill a gynhelir ar dir a ddefnyddir ar gyfer amaethyddiaeth, neu weithgareddau ategol,

- (c) y polisi adnoddau naturiol cenedlaethol diweddaraf a gyhoeddir o dan adran 9 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016, i'r graddau y mae'n ymwneud ag amaethyddiaeth, gweithgareddau eraill a gynhelir ar dir a ddefnyddir ar gyfer amaethyddiaeth, neu weithgareddau ategol,
 - (d) yr Adroddiad Effaith diweddaraf (os oes un) a gyhoeddir o dan adran 14, ac
 - (e) unrhyw faterion eraill (gan gynnwys, ymysg pethau eraill, unrhyw ystadegau a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru ynghylch cynhyrchu amaethyddol neu incwm busnesau amaethyddol, sy'n deillio o arolygon o'r sector) y mae Gweinidogion Cymru yn ystyried eu bod yn briodol.
- (3) Rhaid i Weinidogion Cymru ymgynghori ag—
- (a) Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru, a
 - (b) unrhyw bersonau eraill y maent yn ystyried eu bod yn briodol.

Gwybodaeth Cychwyn

I5 A. 5 mewn grym ar 17.10.2023, gweler [a. 56\(2\)\(a\)](#)

6 Adroddiadau rheoli tir yn gynaliadwy

- (1) Rhaid i Weinidogion Cymru lunio adroddiad o dan yr adran hon, mewn perthynas â phob cyfnod adrodd, yn nodi eu hasesiad o—
 - (a) y cynnydd cronuss a wnaed, ers i adran 2 ddod i rym, tuag at gyflawni'r amcanion rheoli tir yn gynaliadwy drwy arfer y swyddogaethau y mae'r ddyletswydd yn adran 2 yn gymwys iddynt, a
 - (b) y cynnydd a wnaed, yn ystod y cyfnod adrodd, tuag at gyflawni'r amcanion hynny drwy arfer y swyddogaethau hynny.
- (2) Rhaid i'r adroddiad nodi, mewn perthynas â phob dangosydd yn y datganiad (neu'r datganiad diwygiedig) a gyhoeddir o dan adran 4—
 - (a) y cynnydd a wnaed mewn perthynas â'r dangosydd hwnnw yn ystod y cyfnod adrodd, a
 - (b) sut y mae hynny wedi cyfrannu at gyflawni'r amcanion rheoli tir yn gynaliadwy.
- (3) Rhaid i'r adroddiad hefyd bennu, mewn perthynas â phob targed yn y datganiad (neu'r datganiad diwygiedig), pa un a yw'r targed wedi ei gyflawni yn ystod y cyfnod adrodd ai peidio.
- (4) Os yw targed wedi ei gyflawni yn ystod y cyfnod adrodd, rhaid i'r adroddiad egluro sut y mae hynny wedi cyfrannu at gyflawni un neu ragor o'r amcanion rheoli tir yn gynaliadwy.
- (5) Os nad yw targed wedi ei gyflawni yn ystod y cyfnod adrodd, rhaid i'r adroddiad—
 - (a) egluro pam, a
 - (b) nodi'r camau y mae Gweinidogion Cymru wedi eu cymryd, neu'n bwriadu eu cymryd—
 - (i) er mwyn cyflawni'r targed, neu
 - (ii) er mwyn gosod targed priodol newydd.

Newidiadau i ddeddfwriaeth: Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf Amaethyddiaeth (Cymru) 2023, RHAN 1. (See end of Document for details)

- (6) Os nad yw Gweinidogion Cymru hyd yma wedi gallu penderfynu pa un a yw targed wedi ei gyflawni yn ystod y cyfnod adrodd ai peidio, rhaid i'r adroddiad—
- egluro pam, a
 - nodi'r camau y mae Gweinidogion Cymru wedi eu cymryd, neu'n bwriadu eu cymryd, er mwyn penderfynu pa un a yw'r targed wedi ei gyflawni ai peidio.
- (7) Caiff yr adroddiad hefyd asesu ac adrodd ar—
- unrhyw faterion eraill y mae Gweinidogion Cymru yn ystyried eu bod yn berthnasol wrth asesu'r cynnydd a wnaed tuag at gyflawni'r amcanion rheoli tir yn gynaliadwy;
 - y blaenoriaethau allweddol, y risgiau allweddol a'r cyfleoedd allweddol mewn perthynas â chyflawni'r amcanion hynny;
 - yr effaith y mae'r cynnydd a wnaed tuag at gyflawni'r amcanion hynny yn ei chael ar gyflawni nodau ac amcanion eraill.
- (8) Rhaid i Weinidogion Cymru, yn ddim hwyrach na 12 mis ar ôl diwedd pob cyfnod adrodd—
- cyhoeddi'r adroddiad sy'n ymwneud â'r cyfnod adrodd, a
 - ei osod gerbron Senedd Cymru.
- (9) Yn yr adran hon, ystyr y "cyfnod adrodd" yw—
- yn achos yr adroddiad cyntaf, y cyfnod sy'n dechrau â'r diwrnod y mae adran 2 yn dod i rym ac sy'n dod i ben â 31 Rhagfyr 2025;
 - yn achos adroddiadau dilynol, cyfnodau olynol o bum mlynedd.
- (10) Caiff Gweinidogion Cymru ddiwygio is-adran (9) drwy reoliadau.

Gwybodaeth Cychwyn

I6 A. 6 mewn grym ar 17.10.2023, gweler [a. 56\(2\)\(a\)](#)

7 Camau i'w cymryd wrth lunio adroddiadau

Wrth lunio adroddiad o dan adran 6, rhaid i Weinidogion Cymru roi sylw i—

- yr adroddiad diweddaraf ar gyflwr adnoddau naturiol a gyhoeddir o dan adran 8 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 (dccc 3), i'r graddau y mae'n ymwneud ag amaethyddiaeth, gweithgareddau eraill a gynhelir ar dir a ddefnyddir ar gyfer amaethyddiaeth, neu weithgareddau ategol,
- y polisi adnoddau naturiol cenedlaethol diweddaraf a gyhoeddir o dan adran 9 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016, i'r graddau y mae'n ymwneud ag amaethyddiaeth, gweithgareddau eraill a gynhelir ar dir a ddefnyddir ar gyfer amaethyddiaeth, neu weithgareddau ategol,
- yr Adroddiad Effaith diweddaraf (os oes un) a gyhoeddir o dan adran 14, a
- unrhyw faterion eraill (gan gynnwys, ymysg pethau eraill, unrhyw ystadegau a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru ynghylch cynhyrchu amaethyddol neu incwm busnesau amaethyddol, sy'n deillio o arolygon o'r sector) y mae Gweinidogion Cymru yn ystyried eu bod yn briodol.

*Newidiadau i ddeddfwriaeth: Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys
ar gyfer y Deddf Amaethyddiaeth (Cymru) 2023, RHAN 1. (See end of Document for details)*

Gwybodaeth Cychwyn

I7 A. 7 mewn grym ar 17.10.2023, gweler **a. 56(2)(a)**

Newidiadau i ddeddfwriaeth:

Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf Amaethyddiaeth (Cymru) 2023, RHAN 1.